

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om et nyt straffesystem bygget på vederlags- og erstatningsprincippet [af Bay m. fl.]

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XL) findes i tillæg A. sp. 2555, fremsættelsen i tidenden sp. 3644).

Forslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det nye straffesystem, der bygger på vederlags- og erstatningsprincippet, og som med brede penselstrøg er skitseret i det forslag til folketingsbeslutning, som er fremsat af en række medlemmer af fremskridtspartiets folketingsgruppe, skulle jo ifølge forslagens bemærkninger indebære en række gunstige virkninger.

Der tales om erstatning til den forurettede og, svarende hertil, om gældfrihed for den indsatte, om systemets fordele med henblik på de indsattes fysiske og psykiske sundhedstilstand og meget poetisk om rygge, der rankes, og om værdifulde mennesker, der træder ud i solen. Det er stolte ord, men jeg kan ikke lægge skjul på, at jeg har svært ved at se forbindelsen mellem disse udtalelser og de konkrete tanker, der i øvrigt er indeholdt i bemærkningerne til forslaget.

Det nævnes for det første, at alle fængsler og straffeanstalter skal forandres til fabriker og værksteder, der skal drives på fuldt forretningsmæssig basis, bl. a. således at de indsatte skal have fuld tarifmæssig løn. Som bekendt skal indsatte, der udstår fængselsstraf, være beskæftiget med arbejde eller uddannelse. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsatte forhold, og det tilstræbes herved at søge den indsatte motiveret for en beskæftigelse, som er egnet til at afbøde manglende skolemæssige kundskaber eller en mangel på erhvervsmæssig uddannelse. Anstalterne har på denne baggrund opbygget et beskæftigelsesapparat, der omfatter værksteder inden for mange brancher, omfatter også landbrug og gartneri, og man arbejder til stadighed med udviklingen af arbejdsdriften til moderne produktionssteder.

For så vidt som det foreliggende forslag betoner vigtigheden af, at de indsatte beskæftiges med meningsfyldt arbejde, så har forslaget alene karakter af en bekendelse til de målsætninger, som allerede er gennemført, eller som søges gennemført i kriminalforsorgens anstalter.

Der kan også være grund til at fremhæve, at forretningsmæssige hensyn naturligvis indgår i tilrettelæggelsen af arbejdsdriften i anstalterne. Inden for alle arbejdsgræne søges arbejdet, så vidt de særlige institutionsforhold tillader det, tilrettelagt som i tilsvarende virksomheder i det normale erhvervsliv, og produkterne kalkuleres og prisansættes efter regler svarende til dem, der gælder i det private erhvervsliv.

Forslagsstillerne synes imidlertid at forestille sig, at man i kraft af indtægterne ved en arbejdsdrift inden for kriminalforsorgens rammer skulle være i stand til at finansiere det offentliges udgifter ved anstaltsdriften, at yde erstatning til eventuelle ofre, opsparing og lommepege for de indsatte og hertil fuld tarifmæssig løn. Jeg må blot hertil sige, at sådanne forestillinger er uden enhver forbindelse med virkeligheden. Værdien af anstaltens årlige produktion ligger i dag på omkring 33 mill. kr., men de samlede udgifter til anstaltens drift udgør omkring 205 mill. kr., heraf 11 mill. kr. til arbejdspege til de indsatte. Det årlige arbejdstimetal i anstalterne er på 5-6 mill. kr., hvilket til fuld tarifmæssig betaling ville svare til ca. 120 mill. kr., og hvordan man med en indtægt på ca. 33 mill. kr., svarende til værdien af den årlige produktion, skulle kunne dække udgifter, der således ville komme op på ca. 325 mill. kr., og herudover få noget tilovers til dækning af erstatning til ofre og lommepege og opsparing for de indsatte, er for mig at se en gåde.

Det er naturligvis rigtigt, at arbejdsdriftens produktionsresultat, som i dag udgør 33 mill. kr., kunne forbedres, hvis man opbyggede fængslerne som lukkede fabriker med ensidig hensyntagen til produktionskravene. Ud fra behandlingsmæssige og humane hensyn må jeg imidlertid afvise et anstaltsystem af denne karakter, og under alle omstændigheder ville det være ganske urealistisk at forestille sig, at man ved en sådan ændring af anstaltens struktur skulle være i stand til at sætte produktionen i an-

[Justitsministeren.]

stalterne så meget i vejret, at man ville kunne dække blot udgifterne til anstaltens drift og fuld tarifmæssig løn til de indsatte.

Så anføres det endvidere i bemærkningerne til forslaget, at fængslerne skal være lukkede udadtil, men betydelig mere åbne indadtil end nu. For så vidt der herved tilsigtes en ændring af de åbne anstalters struktur, således at de nuværende åbne anstalter ombygges og ændres til lukkede anstalter, så må jeg hertil sige, at jeg alene ud fra behandlingsmæssige hensyn må tage klart afstand fra et sådant forslag. Jeg skal samtidig nævne, at de åbne anstalter på grund af de friere forhold ifølge sagens natur har et langt mindre personaleforbrug end de lukkede anstalter og derfor er væsentlig billigere i drift. Det skulle vel også gå med ind i det regnestykke, jeg før prøvede at stille op.

Forslagets bemærkninger indeholder efter min opfattelse intet, som kan begrunde, at spørgsmålet om en ophævelse eller en begrænsning af den gældende ordning om udgang for indsatte tages op til overvejelse. For så vidt der med udtalelserne om, at fængslerne skal være mere lukkede, sigtes hertil — hvis det er det, der har været tænkt på — kan jeg nævne, at jeg i år for nylig har givet retsudvalget en nærmere redegørelse om den nuværende udgangsordning. Det er klart, at der her er problemer, det er naturligt at drøfte, og resultaterne af drøftelserne er da også blevet, at det er blevet aftalt, at retsudvalget senere på året, når vi har fået flere oplysninger ind, skal have disse oplysninger tilstillet.

Endelig indeholder forslaget i sine bemærkninger en udtalelse om, at:

„i stedet for at afkriminalisere mindre forbrydelser som butikstyverier, mindre hærværk, biltyverier m. v. skal et bødesystem indføres efter betydelig strengere regler end nu, og bøder såvel som erstatning indrives, som skat bliver inddrevet.“

Jeg skal hertil bemærke, at der må foreligge en misforståelse. De nævnte forbrydelser, som jeg citerede, er ikke afkriminaliseret, og det foreligger der heller ingen planer om. Derimod kan jeg være enig i, at bøde kan være en egnet straf over for forbrydelser af denne karakter, og på linje hermed blev mulighederne for anvendelse af bødestraf

udvidet ved lov nr. 319 af 13. juni 1973 om mindre berigelsesforbrydelser; det er altså et arbejde, man for nylig har gennemført her i tinget.

Endelig kan jeg med hensyn til spørgsmålet om størrelsen af bøderne, om inddrivelse af bøder, oplyse, at straffelovens bøderegler for tiden er under behandling i straffelovrådet.

Tastesen (S):

Efter den udførlige redegørelse, vi har fået af justitsministeren, tror jeg at kunne sige, at dette forslag til folketingsbeslutning om et nyt straffesystem vel nok er det mest fantastiske forslag uden forbindelse med livets virkelige realiteter, der er fremsat i folkettingen i denne samling.

Forslagsstillerne ønsker udarbejdet en ny borgerlig straffelov baseret på vederlags- og erstatningsprincippet, og man vil nedsætte et udvalg til at udarbejde et sådant forslag.

Må jeg erindre om, at vejen frem til straffeloven af 1930, der trådte i kraft i 1933, var særdeles lang. Forarbejdet til loven startede før den første verdenskrig. Det første udkast forelå i 1912, og den betænkning, der lå klar til politikernes vurdering og beslutning, som blev temmelig langvarig, kom i 1924. Det at ændre den borgerlige straffelov er altså en kompliceret og langvarig proces, som man ikke sådan kan klare i en håndvending. Den form, vi anvender under den nuværende straffelov, at forskellige afsnit vurderes og behandles i straffelovrådet og derefter fremlægges i betænkningsform til politisk vurdering og beslutning, må vel også være den rigtige form, som fortsat skal bruges. Alene af denne grund bør fremskridtspartiets forslag afvises.

Men lad os se lidt på bemærkningerne til forslaget:

„... alle fængsler og straffeanstalter skal forandres til fabrikker og værksteder, der skal drives på fuldt forretningsmæssig basis.“

Vi har mig bekendt ikke noget, der hedder straffeanstalter i Danmark mere. Vi har vel sågar knap nok noget, der hedder fængsler. Den 1. april sidste år gennemførtes en ny kriminalforsorgslov, hvor vi kaldte samtlige disse institutioner for kriminalforsorgsinstitutioner.

Med hensyn til fabrikker og værksteder: ja men de kriminalforsorgsinstitutioner, vi

[Tastesen.]

har, er jo fabrikker og værksteder, som justitsministeren rigtigt sagde. De giver en indtægt på 33 mill. kr., og den post på finansloven, der hedder beskæftigelse og erhvervs-mæssig uddannelse, koster 30 mill. kr. Det balancerer så nogenlunde. Men hvis man skal følge dette beslutningsforslags principper, selv om jeg bestemt ikke skal afvise, at den målsætning, der hedder en fuld overenskomst-mæssig løn, bliver indført, så vil det bare batte så ganske lidt i denne forbindelse. Det vil kun være en lille bitte bid til dækning af de 242 mill. kr., som står opført på finansloven til kriminalforsorg på institution og i frihed.

I bemærkningerne står der bl. a. også, at fængslerne må være lukkede udadtil, men betydelig mere åbne indadtil end nu. Hvad mener man egentlig med det? Skal de nuværende åbne anstalter gøres lukkede, så er det rigtigt, som justitsministeren siger, at der bliver flere omkostninger til bevogtningspersonale, måske flere omkostninger til investering i bygninger af en anden karakter end dem, der findes i de åbne anstalter. Så er jeg overbevist om én ting, og det er, at det psykiske pres, det givetvis må være at opholde sig i et lukket fængselsafsnit, dermed vil blive udvidet til også at gælde for de åbne afsnit inden for kriminalforsorgen. Jeg tror bestemt ikke, det er en vej, der er anbefalelsesværdig, og den er i hvert fald helt i strid med den udvikling, der har været stor enighed om i folketaget til dato.

Man siger også, at ved hjælp af de „indadvendte døre“ undgås i stor udstrækning seksuel afsporing. Hvad menes der egentlig med det? „Indadvendte døre“, isolering, skulle efter min opfattelse, hvor mange mænd er sammen, tværtimod indebære en risiko for seksuel afsporing. Det kan der bødes på ved nogle fornuftige kriminalforsorgsmæssige foranstaltninger, men risikoen er der, for jeg kan da ikke tænke mig, at det, man vil, er, at man vil have blandede kriminalforsorgsinstitutioner. Situationen er jo den, at vi kun har 40-50 kvindelige strafafsonere, mens vi har et par tusinde mandlige afsonere, og i så fald får de ca. 40 kvinder i hvert fald rigeligt at gøre med at betjene de ca. 2.000 mænd. Må vi bede om en forklaring?

Jeg vil med spænding lytte til, hvad ordføreren for forslagsstillerne har at fremføre

som motivering for dette forslag ud over det, vi kunne læse os til, og samtidig vil jeg udtale, at socialdemokratiet står for den kriminalforsorgs linje, der har udviklet sig i de seneste år, og hvis målsætning er en hurtig og menneskelig integrering på ny i samfundet af dem, som er frihedsberøvede.

Mette Madsen (V):

Jeg skal kun ganske kort sige, at venstre er imod forslaget.

Med hensyn til, hvordan balancen mellem indtægter og udgifter ville se ud, hvis der i dag skulle indføres fuld tarifmæssig løn, har justitsministeren indgående gjort rede for dette.

Også spørgsmålet om lukkede eller åbne fængsler har justitsministeren gjort rede for og vil senere på året følge en tidligere redegørelse op i retsudvalget.

Angående bemærkningen om bøder i stedet for fængsel for små forbrydelser er vi ret enige med forslagsstillerne. Det er da også den linje, man følger for tiden, og muligheden for i større omfang at bruge bødestraf er udvidet ved en lovændring i juni 1973, og straffelovrådet arbejder videre med spørgsmålet om bøderegerne.

Gudme (RV):

Ved gennemlæsning af dette forslag til folketingsbeslutning er jeg nået frem til den opfattelse, at det består af lige dele snak, misforståelser og ærlig, god vilje, og jeg vil gerne sige: ikke mindst det sidste. Når jeg læser hr. Bays fremsættelse, føler jeg mig helt overbevist om, at der er en oprigtig intention bag dette forslag. Dette med den ranke ryg og det frigjorte menneske, der kommer ud i solskinet efter fængselsstraffen, tror jeg bundet i en oprigtig overbevisning hos hr. Bay, og derfor har jeg også prøvet på at tage forslaget så alvorligt, som jeg var i stand til.

Snik-snakken finder jeg i, at man foreslår, at fængsler og straffeanstalter — og straffeanstalter har vi jo, som hr. Tastesen rigtigt sagde, ingen af mere — skal drives på fuldt forretningsmæssig basis. Det lyder godt og er i praksis aldeles umuligt. Justitsministeren kom i sit indlæg før med nogle tal, der ganske klart dokumenterer, at vel kan man tilstræbe det, men man kan aldrig gennemføre det.

[Gudme.]

Misforståelserne finder jeg i, at forslagsstillerne taler om, at vi afkriminaliserer mindre forbrydelser. Der er nogle, der har talt om det, men vi har ikke gjort det. Vi har ikke med de ændringer, vi har gennemført, foretaget en afkriminalisering, men derimod har vi gjort det, at vi på visse punkter har sat strafferammerne ned. Det sidste finder jeg var rigtig.

Når man videre taler om, at man skal give bøde for tyveri, så anser jeg det også for at være en misforståelse og en endnu større misforståelse, når man taler om, at denne bøde skal søges inddrevet, for det vil jo i almindelighed være umuligt. Mennesker, der stjæler, stjæler nok, fordi de ingen penge har, og så er det en temmelig absurd forestilling, at man bagefter skulle være i stand til at kunne inddrive bøder hos dem. Det er et andet problem, der er tale om, når man kriminalpolitisk skal behandle en forbrydelse som tyveri, og det er i hvert fald ikke bøder, der er vejen.

Det er også en misforståelse, når man tror, at vejen går i retning af at få flere lukkede fængsler. Der har på det seneste været nogen diskussion om forholdet mellem lukkede og åbne fængsler, og jeg har selv i nogen grad taget del i denne diskussion, men jeg vil gerne sige, at det er en stor misforståelse, hvis man tror, at vi skulle lukke vore fængsler mere, end vi har gjort hidtil. Det, der er tale om, er, at vi både i de lukkede og de åbne fængsler skal fortsætte den linje i retning af større frihed for de indsatte, som vi har begyndt, men de udgangs- og besøgstilladelser, som vi giver, skal vi administrere med varsomhed.

Må jeg så endelig sige, at jeg finder den gode vilje — og det er altså ikke blot i delyriske ord om den ranke ryg og solskinnets — i betragtningen om, at man skal give erstatning til dem, der er ofre for forbrydelser, og at de skyldige så vidt muligt skal medvirke til, at erstatningen gives. Det er en tanke, som vi også har dyrket i det radikale venstre. Den indeholder to ting, altså dels, at der skal gives erstatning til dem, der rammes af forbrydelser, dels at de, der udøver forbrydelsen, selv skal bidrage til erstatningen.

Det første led heraf, altså at ofre for forbrydelser skal have en erstatning fra staten,

blev der jo i fjor nedsat et udvalg til at arbejde med, først og fremmest på initiativ af den nuværende justitsminister og i øvrigt af det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre. Jeg ved, at dette udvalg arbejder, og jeg synes, det har en rigtig tanke.

Det andet led, dette, at den, der har begået forbrydelsen, skal bidrage selv også, selv om jeg har svært ved at se, hvordan vi i praksis kan gennemføre det, kan vi så hægte på dette udvalgs kommissorium eller måske blot stille nogle spørgsmål i retsudvalget herom, således at dette emne kan blive videredyrket. Men at nedsætte et særskilt udvalg til dette formål, sådan som forslagstillerne er inde på, mener jeg ikke sagen kan bære.

Adam Møller (KF):

Ligesom den radikale ordfører har jeg også den indstilling at se så alvorligt på dette forslag, som jeg er i stand til. Forslaget er jo uægtelig noget særpræget. Jeg har bemærket, at det er fremsat af 5 medlemmer af fremskridtspartiet. Jeg har også bemærket, at der imellem de 5 medlemmer ikke er nogen af fremskridtspartiets jurister. Jeg ved ikke, om det er en tilfældighed, men det giver mig da anledning til at spørge ordføreren for forslagsstillerne, om det er fremskridtspartiet, der står bag dette forslag, eller om det er et forslag, som kun de 5 medlemmer, der her står nævnt ved navn, står bag ved. Jeg kunne i øvrigt godt forstå hvis juristerne i fremskridtspartiet ville have lidt vanskeligt ved at være medforlagsstillere til dette forslag.

Jeg kan i meget høj grad henholde mig til den omfattende gennemgang af forslaget og de bemærkninger om det, som justitsministeren har givet her, idet jeg stort set er enig i de bemærkninger, der er fremsat.

Jeg vil gerne sige om de bemærkninger, som ledsager forslaget fra forslagsstillerens side, at de jo er meget særprægede og holdt i en lidt anden sprogtone, end vi måske er vant til herinde. Jeg tror, der blev sagt, det var noget lyrisk. Nogle ville måske komme med udtryk som, at det var noget barnligt, men personlig vil jeg da foretrække at sige, at mig forekommer denne tone at være romantisk naiv, således som den er kommet til udtryk her.

[Adam Møller.]

Så er der altså, som man har påpeget fra forskellige ordføreres side, en række ting i forslaget, som allerede er gennemført, ting, som der arbejdes med, og så er der selvfølgelig andre ting, som direkte ville være et tilbageskridt, hvis man ville ind på det, bemærkningerne giver udtryk for.

Jeg tror, at det er helt urealistisk, som også ministeren påviste det, at tro, at man kan få de anstalter og institutioner, som kriminalforsorgen driver, til at komme til at hvile i sig selv økonomisk. De forhold, der nu engang eksisterer, forhindrer, at det kan lade sig gøre.

Der er i bemærkningerne også opstillet et pointsystem. Det nævnes, det skal være eksempelvis. Jeg vil da godt spørge, hvorfor man lige netop opererer med 14 points. Jeg kunne forstå, hvis man havde 10 points eller 100 points eller noget andet, men hvorfor er det lige netop 14 points? Jeg har spekuleret over det og har ikke kunnet finde ud af nogen begrundelse for det, men der er formentlig en eller anden begrundelse.

Med hensyn til spørgsmålet om at gøre anstalterne mere åbne indadtil end nu, så går jeg ud fra, at det er tanken, at man dér ville sørge for, at der blev meget videre adgang for folk udefra, venner og bekendte, foretningsforbindelser, familie osv., til at aflægge besøg i institutionerne. Jeg vil dog her advare imod at få en forstærkelse af det meget alvorlige narkotikaproblem, som i forvejen findes i en række af disse institutioner, og som jo netop er betinget af, at der smugles narkotika ind igennem de besøg, der i øjeblikket er efter de gældende ordninger. Så man skal vel nok være lidt forsigtig med dette.

Må jeg i tilslutning til det af hr. Gudme fremførte sige, at også det konservative folkeparti naturligvis har sympati for erstatningstanken. Den sympati har vi jo tidligere, som påpeget, givet udtryk for. Der arbejdes med dette spørgsmål, og det er altså ikke noget nyt, man har fundet på her,

men det er en ting, som også vi andre naturligvis har været interesseret i.

Jeg tror ikke, der er nogen grund til at lade andre end straffelovrådet, kriminalforsorgen — som jo har vist sig meget åben over for nytænkning, nogle vil måske endda mene lidt for åben over for nytænkning, men i hvert fald ikke tilbageholdende — og justitsministeriet arbejde med disse ting sammen med folketingets retsudvalg, og mere er der utvivlsomt ikke behov for.

Poul Boeg (CD):

Dette forslag forekommer mig at være en lidt kalejdoskopisk blanding af tankevækkende synspunkter, fornuftige ideer, fundamentale misforståelser, lidt fantasifulde forslag, utopisk økonomi, gådefulde udtalelser, smukke hensigter, humane aspekter og en stemningsfuld lyrik, som det flere gange omalte værdifulde menneske, der ranker ryggen og træder ud i solen. Det er, netop når så mange elementer er blandet sammen, måske lidt vanskeligt at vurdere dette, men jeg vil da gerne først fremhæve — på linje med hvad der bl. a. blev sagt af den radikale ordfører — at vi her som i øvrigt i ethvert andet tilfælde finder, at der må lægges en særlig vægt på de gode hensigter, den positive side af sagen. Det er noget, vi fra centrum-demokraternes side ved flere lejligheder har fremhævet over for forslag. Selv om vi måske nok måtte komme til den konklusion, at vi af den ene eller den anden saglige grund ikke kunne gå ind for dem, så ville vi dog gerne anerkende, at de udsprang af gode og reelle hensigter. Det er vi ikke i tvivl om er tilfældet med dette forslag.

Men som det hermed er antydet, finder vi på den anden side, at når vi går ind i en afvejelse af disse blandede, dels positive, dels negative momenter, så er det de negative, der vejer tungest. Der er næppe grund til, at jeg bruger tid til at uddybe disse negative aspekter. Jeg kan i særlig grad henvise til den udførlige redegørelse, vi fik fra justitsministeren, der jo netop påpegede, at der var

[Poul Boeg.]

en række misforståelser, at der var en række punkter, der var helt urealistiske, at der var andre punkter, der var overflødige i den forstand, at de lå på linje med, hvad der allerede var gældende inden for den moderne kriminologi, og endelig at der var punkter i bemærkningerne til dette forslag som f. eks. dette med et fængsel lukket udadtil og åbent indadtil, som måtte siges at være ret så kryptiske.

Derfor kommer vi altså fra centrum-demokraternes side til det facit, at vi ligesom de fire ordførere, der gik forud for mig, ikke kan give tilsagn om nogen støtte til dette forslag. Vi er, som det fremgår af mine bemærkninger, først og fremmest skeptiske og negative over for selve substansen i det, hele den grundlæggende idé, der kaldes vederlags- og erstatningsprincippet. Dertil kommer for det andet noget proceduremæssigt — som jo også andre ordførere og senest netop den konservative ordfører var inde på — nemlig at skulle man gå ind i realitetsdrøftelser af dette, så er vi i hvert fald helt afgjort imod, at der skulle nedsættes et særskilt udvalg. Det er ikke flere udvalg og flere kommissioner, vi trænger til i dansk administration og dansk lovgivningsarbejde. Vi har i forvejen på dette område både folketingets retsudvalg og straffelovrådet, så at der ligefrem skulle nedsættes et nyt, særskilt udvalg til at se på det, er vi helt klart modstandere af.

Men vi er naturligvis, som det vel også ligger i det, jeg har sagt, på den anden side helt parat til, selv om vores udgangspunkt altså er negativt, at gå ind i en nærmere drøftelse og høre yderligere enkeltheder fra fremskridtspartiets side i retsudvalget om, hvad det egentlig er, man her tilsigter.

Poul Dam (SF):

Jeg anerkender gerne de gode hensigter bag dette forslag, og jeg er også glad for den holdning, der ligger i nogle af de bemærkninger, som andre ordførere har gjort sig mere eller mindre lystige over. Jeg synes, det er meget godt, at sådan noget en gang imellem har en anden form, end vi plejer at bruge her, hvor vi er så alt for kedsommelige og alt for højtidelige.

Men når dette er sagt, så vil jeg gerne sige, at jeg anser forslaget for at være alt for

spinkelt som grundlag for en virkelig dybtgående debat af dette væsentlige emne. Vi vil gerne deltage i udvalgsarbejdet om det for at finde ud af, hvad fremskridtspartiet egentlig har tænkt sig, selv om det selvfølgelig havde været hensynsfuldt, om vi havde fået det at vide på forhånd.

Bracher (KrF):

Samtlige ordførere har sagt, at dette lovforslag ikke helt ligner andre lovforslag, navnlig ikke bemærkningerne til forslaget, der jo indeholder flere lyriske og romantiske sætninger. Vi kan da være helt indforstået med, at når et menneske, der har overtrådt samfundets love, har udstået den straf, der er givet det, så må et sådant menneske igen træde ud i solen som et værdifuldt menneske; det er vi fuldstændig indforstået med, det vil vi gerne understrege.

Når det nævnes i bemærkningerne, at begrebet straf og hævn trænges i baggrunden, hvis disse forskellige ting bliver gennemført, så er det også en ting, vi gerne vil understrege. Det er ikke vor hensigt på nogen måde — det har ligesom været antydet i dag — at ønske straf og hævn, det gør vi absolut ikke.

I øvrigt må jeg sige, at de argumenter, der er fremkommet — bl. a. fra justitsministerens side og fra andres side — for, at dette forslag indeholder ting, som faktisk ikke kan gennemføres, er vi fuldstændig indforstået med. Vi tror ikke, der er mulighed for at gennemføre disse ting. Vi vil da meget gerne se på det i udvalget, men vi tror ikke, der er behov for at nedsætte et specielt udvalg. Bliver forslaget henvist til retsudvalget, så vil vi se på det med velvilje.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi ser meget gerne en straffereform, også en dybtgående straffereform, men vi må sige, at også vi finder dette forslag overfladisk og dårligt gennemarbejdet, og så synes jeg virkelig, det bærer præg af manglende kendskab både til fængselsvæsenets problemer og sandelig også til de indsattes specielle vanskeligheder.

Vi kan være ganske enige med fremskridtspartiet i, at de indsatte i vore fængsler skal have meningsfyldt arbejde og en anstændig løn for det. Ulidelig kedsommeligt og monotont arbejde, som der ikke er

[Hanne Reintoft.]

nogen som helt mening eller idé i, er selvfølgelig nedværdigende, og selvfølgelig undergraver det menneskets arbejdssevne og gør det meget, meget vanskeligt, når man bliver løsladt, at klare sig på et normalt og hårdt arbejdsmarked. Men ih du milde, hvis det var så nemt at føre ud i livet som beskrevet af fremskridtspartiet her. Det er vanvittigt svært — det tror jeg alle, der kender lidt til det, kan bekræfte — at bygge egentligt industrielt arbejde op på en institution. Der mangler tit samarbejde med det private arbejdsmarked, der mangler tit investeringsmuligheder og personale og forskellige arbejdsgrøner, og først og fremmest mangler der for den indsatte motivationen. Det, der gør, at man gider pukke 8 timer hver dag, er trods alt det, at lønningsposen bringer glæde dér, hvor man kommer hen med den, og giver en mulighed for at indrette sig en fornuftig tilværelse. Jeg ved ikke, hvad hr. Bay vil stille op med den indsatte f. eks. i Vridsløse statsfængsel, der måske ikke havde lyst til at pukke hårdt 8 timer for at betale for kost og logi. Hvad skal vi gøre ved ham; skal vi løslade ham?

Ideen med forslaget kan ikke gennemføres, fordi der ikke er denne motivation til virkelig at tage fat på det arbejde. Mange af de mennesker, der er det, vi i vort samfund kalder kriminelle, er jo netop mennesker, der ikke har magtet vores samfund, der ikke har magtet vort arbejdsmarked, ikke har magtet at administrere deres økonomi og hele tiden finde ud af det meget udviklede liv, vi lever her i Danmark.

Jeg synes i øvrigt, forslaget svarer vældig dårligt til, at en repræsentant for fremskridtspartiet for ikke ret mange dage siden stod her på talerstolen og harcelerede over, at fængselsvæsenet havde uddannet en indsat. Det skulle dog ellers leve op til de tanker, der er grundlaget her, men man stod nærmest og var forarget over, at der var brugt penge til en ordentlig uddannelse til en indsat, der var uddannelsesegnet.

Jeg er slet ikke enig i det, fremskridtspartiet kalder de udad lukkede, men indad åbne døre. Vi ved jo alt om, at netop isolationen og den psykiske vold, den øver over for den indsatte, er det, der gør det så vanskeligt at klare sig, når man skal ud i livet igen. Det er meget svært i vores samfund at klare

sig, når man kommer ud, man er som regel nødt til at fortie, hvor man har været, og man er meget tit på den ene eller den anden måde mærket af de år, man har været i vores institutioner med den triste behandling, man tit får dér.

Fra vort kendskab til tilsyn med prøveløsladte og betinget dømte ved vi, at den eneste måde, man kan hjælpe dem på, netop er ved at arrangere normalkontakten ude i de normale miljøer; det eneste, der er at gøre, er at prøve at holde dem fra den gamle kriminelle vennekreds. Den er nemlig tit en evig forbandelse, fordi den medfører recidivet, men den er også tit den eneste redning, for dér bliver man accepteret, hvad man ikke gør blandt det, vi kalder normale mennesker.

Fremskridtspartiet advarer mod at afkriminalisere mindre forbrydelser. Vi skulle nok hellere prøve at finde ned til årsagen til vores forbrydelser. Det er svært i et samfund som vort at bevare respekten for ejendomsretten, det er svært, når man hver dag får frastjålet sin arbejdskraft, det er svært, når man hver dag er udsat for boligåger. Stormagasinerne laver vareudstillinger, hvor reklamepsykologer ligefrem sidder og regner ud, at der skal være en vis fristelse, og de registrerer, hvor meget der bliver stjålet, for at undersøge, om udstillingen er fristende nok. Hvem er kriminel her? Det er meget svært at svare på, men samfundet straffer i hvert fald den, der ikke kan klare fristelsen, og det er som regel den, der ikke har penge til at købe.

Vi har et tvungen lønkontosystem. Det er også svært for nogle. Bankerne tjener store penge på det, og retsapparatet er der omgående for at straffe den, der ikke kan klare fristelsen.

De store tanker om at erstatte straf med bøde kan vi selvfølgelig være enige i, når det gælder den bagatelagtige kriminalitet. Men vi vil meget kraftigt afvise, at de vilstillede skal være i en mere heldig situation end de dårligst stillede, derved at de kan betale sig fra kriminaliteten. Hvis jeg skal sammenligne det med noget, som fremskridtspartiet forstår, så kunne vi ikke tænke os overhovedet, at skattesvindlere skulle kunne slippe med at betale sig fra det, mens underklassen for almindelig kriminalitet skal afsone.

Vi er ganske enige om, at man skal kunne

[Hanne Reintoff.]

forlade et fængsel med rank ryg, men vejene hertil er ikke anvist med dette forslag. Det kræver en mentalitetsændring, det kræver en forståelse, og det kræver en investering og en straffereform af helt anden karakter.

Mølgaard (DR):

Det er vel meget naturligt, at der omkring de fleste forslag, der lægges frem, kan siges både for og imod. Jeg synes egentlig at debatten her har rummet en hel del snik-snak, en vis portion misforståelser og en vis portion vilje til ikke at gå ind i, hvad der egentlig er forslaget tankegang. Der er blevet ironiseret en del over en helt ny form for bemærkninger til lovforslag, hvor der er flettet lyriske bemærkninger ind — det synes jeg virker solformørkende. Der er blevet peget på, at det var dog et mærkværdigt pointsystem, der gik op til 14; jeg er helt sikker på, at forslagsstillerne godt vil være med til at ændre det, så det blev nogle runde tal, man arbejdede med på det område. Jeg tror ikke, det er noget centralt for forslagsstillerne.

Der er også blevet ironiseret fra et enkelt partis side over, at der ikke blandt forslagsstillerne er jurister med. Jeg noterede mig, at ordføreren for det parti, der var rede til temmelig kontant at afvise, ikke var blandt gruppens jurister, og jeg tror, vi skal lade den slags ligge. Jeg tror ikke, at vi skal stille det i centrum, når vi tager stilling.

I øvrigt vil jeg gerne være med til at takke for den positive vilje, som nogle stykker har lagt for dagen over for at se på de reelle problemer. Retsforbundet er bestemt positivt indstillet over for det forslag, vi nu har til behandling, fordi vi føler, at den nuværende straffelov på mange områder kan trænge til en fornyelse. Straffens formål er i dag stort set af general- og specialpræventiv art, idet man ønsker gentagelser forhindret. Ofret for en forbrydelse tages der ikke noget større hensyn til. Samfundets opgave må nok mere være en varetægelse af det krænkede offers interesse, og ejendommeligt nok er dette offers interesse tit og ofte i vid udstrækning sammenfaldende med den krænkendes faktiske interesser.

Der er sket fremskridt på straffelovsområdet i dette århundrede, og dog er ord nedskrevet i 1911 af retsfilosoffen Severin

Christensen stadig aktuel læsning. Jeg må fra hans bog „Retsstaten“ citere hans synspunkt:

„Det ledende synspunkt inden for straffereftens område er, at det ved de allerfleste forbrydelser i grunden er staten, der er den fornærmede part. Forbryderen er først og fremmest en urostifter, ulydig og trodsig over for statsmagten. Derfor går overvejelse om første række ud på ved alle midler at bøje ham til lydighed og om muligt forebygge gentagelser. Om midlerne er retfærdige eller ej, spørges der ikke, men blot om de er formålstjenlige. I kraft af tidens slagord „det humane“ tiltager straffemyndighederne sig et formynderstandpunkt over for forbryderen, der gør ham ganske retsløs og udsætter ham for vilkårlig behandling ud fra løse formodninger om hele hans karakter og foregående livsførelse. Helt i baggrunden kommer hensynet til den krænkede part, som man i grunden slet ikke er tilbøjelig til at tilkende nogen som helst ret.“

Det er aktuel læsning også i 1974.

Retsforbundets folketingsgruppe er bestemt positivt stemt over for forslaget. Det er klart, at det udvalg, der skal behandle forslaget nærmere, vil stå over for en kæmpeopgave. Sagen er ikke helt problemløs. Det tror jeg heller ikke forslagsstillerne forestiller sig, det forestiller retsforbundets folketingsgruppe sig i hvert fald ikke. Men vanskeligheder er til for at blive overvundet. Det allerede eksisterende straffelovråd kunne måske medinddrages i lovforslagets videre behandling.

Arentoft (FP):

Som medforslagsstiller er jeg glad for, at man har kunnet se gennem teksten. Selv om nogle kalder den lyrisk, så er der nok også nogle, der har forstået den. At det er i en ny form, det udtrykkes, kan vel ikke være en fejl i sig selv. Jeg tror, det næsten er med velberåd hu, at det ikke er jurister, der har været med, for det må være muligt at lave love af almindelige mennesker for almindelige mennesker.

En væsentlig ting i forslaget — og det har flere ordførere også bemærket sig — er, at de indsatte er med til at betale ved meningsfyldt arbejde. Derved kan man spare væsentlige udgifter på anstalterne og dermed også spare skattekroner. Vi mener, for-

[Arentoft.]

slagsstillerne, fortsat, at det er et så stort felt, at det nok skulle være så meget værd, at man kunne se nærmere på sagen, og det er det, folketingsbeslutningen går ud på.

Ordføreren for forslagsstillerne (Bay) (FP):

Jeg er da i den heldige situation, at jeg kan rette en oprigtig tak til adskillige af ordførerne, for at man i det mindste vil tage noget af det alvorligt.

Bemærkningerne om naivitet og jeg ved ikke alt det, der blev sagt i den anledning, tager jeg ganske koldt og roligt. Hvis alt det, der er sket i dette ting de sidste 40 år, har været klogskab, så er det måske en ærestitel at blive skældt ud for naiv.

Justitsministeren afviste totalt det hele som urealistisk, præget af at forslagsstillerne var uvidende om tingenes tilstand. Det skriver jeg jo i bemærkningerne at jeg er, og derfor ønsker jeg, at vi skal nedsætte et udvalg, der skal undersøge problemerne. At vort straffesystem i dag hviler på et forkert grundlag, det er der ikke ret mange i Danmark der er i tvivl om. Derfor skulle vi arbejde os henimod et bedre. Det behøver ikke absolut at være udtryk for naivitet, at forslagsstillerne ikke på stående fod ved, hvordan det hele skal gøres.

Jeg har forsøgt at stille dette princip op, fordi jeg har stået på arbejdspladser det meste af mit liv, og jeg har set, at de mennesker, der er spærret inde, har været i stand til at skabe værdier for mindre end 10.000 kr. hver om året. Det siger en lille smule om statens manglende evne til at organisere en produktion og i særdeleshed om dens manglende evne til at handle med den produktion, man her har skabt. Ellers forstår jeg ikke, at man kan komme ned på et så lille tal som mindre end 10.000 kr. pr. indsat pr. år.

Når jeg ikke direkte har skrevet noget om, hvad jeg har tænkt mig man skulle lave, så ligger det simpelt hen i, at jeg er overbevist om, at det hele skal bygges på produktion af halvfabrikata til større virksomheder i dette land af forskellig karakter. Jeg nævner begrebet halvfabrikata, fordi staten til alle tider over hele verden aldrig har duet til at producere — heller ikke de steder, hvor man siger, den skal — og heller aldrig har forstået at handle.

Fru Hanne Reintoft spørger: hvad med ham ude i Vridsløselille, der ikke vil arbejde? I Ålborg har man en borgmester, der oven i købet er socialdemokratisk, han har givet udtryk for et mod, som ikke ret mange andre har givet udtryk for i dette land. Han sagde, låget skulle lukkes for nasserne. Hvad med at lukke låget til madskuffen for nasserne? Jeg vil meget gerne være med til at bygge et medmenneskeligt system op, men jeg vil også gerne bygge et system op, der tager en lille smule hensyn til de mennesker, der har lidt under forbryderes gerninger. Vi kan tænke på alt det hærværk, alt det der sker på åben gade af vold. Man lader næsten som om det går nok, når bare de får at vide: næste gang så går det ikke, men hvis du ikke gør det mere, så skal du slippe. Man kan ikke slippe for at betale det, man har ødelagt for andre. Det er pladderhumanistisk. Det har ikke noget med humanitet at gøre.

Endelig vil jeg sige til hr. Tastesen, hvad vi mener med indadvendte døre. Vi mener simpelt hen, at dørene skal kunne lukkes op af besøgende udefra. Hr. Adam Møller er bange for, at så får vi narkoproblemer af større omfang end nu. Det er inkonsekvent at sige det, samtidig med at hr. Adam Møller går ind for, at vi har de åbne fængsler, hvor folk dog har weekendferie. Jeg kan ikke se andet, end at problemerne bliver endnu større af det. Men det er nok heller ikke, fordi man har tænkt sig at få saglige argumenter frem, bare man kommer med nogle argumenter imod, så mener man åbenbart i dette ting, at så er alting klaret.

Jeg skal endnu engang sige tak til de ordførere, der har behandlet forslaget velvilligt.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Hr. Bay beklagede sig over, at jeg havde måttet afvise forslaget, og hr. Bay citerede mig for udtalelser om, at det var urealistisk, og at forslagsstilleren var ukendt med tingenes tilstand. Jeg synes det indlæg, hr. Bay kom med her, bekræfter det. Jeg ved ikke, om det nøjagtig var de ord, jeg anvendte, men jeg lægger ikke skjul på, at jeg mener ikke, det er rimeligt, at der lægges et forslag frem, hvor man lægger så stærk vægt på f. eks. spørgsmål om erstatning til forbrydernes ofre, at man tager det op som punkt og også argumenterer for det nu,

[Justitsministeren.]

medens man som forslagsstiller ikke gør sig den ulejlighed at undersøge, at dette ting sidste forår i fuld enighed, hvad der er meget sjældent i øvrigt, vedtog et oppositionsforslag om, at nu skulle den sag undersøges og der skulle findes en ordning, hvorefter der skulle gives erstatning til ofre for forbrydelser. Det er derfor, min tone er lidt kølig. Jeg synes, det var rimeligt, at man skaffede sig de oplysninger, der jo er uhyre let tilgængelige.

Jeg må have lov at tilbagebevise den påstand, der ligger i det, når der i bemærkningerne til forslaget står:

„I stedet for at afkriminalisere mindre forbrydelser som butikstyverier . . .“

Hele debatten sidste år i retsudvalget her i folketinget drejede sig om dette, om man skulle afkriminalisere eller ikke skulle afkriminalisere. Min forgænger som justitsminister, K. Axel Nielsen, kom ikke med noget forslag om at afkriminalisere, men der forelå en betænkning, der var gået ind for det. Det var en meget vigtig del i diskussionen om, hvordan vi skulle ændre straffeloven sidste år. Også her finder jeg, det er utilfredsstillende, at forslagsstillere ikke skaffer sig de faktiske oplysninger. Sagen har i høj grad været omtalt i pressen.

At der kan være gode hensigter, det er en anden ting, men det er ikke rimeligt at bede om, at tinget skal behandle noget, som allerede er taget op af tinget, og at vi skal bruge vores tid til at rette den slags misforståelser.

Tastesen (S):

Jeg har først en bemærkning til hr. Arentoft. Den del af forslagsstillernes intentioner, som går i retning af, at man skal have fuld tarifmæssig løn, hvis man er indsat i en af kriminalforsorgens institutioner, er en målsætning, som jeg tilsluttede mig i mit ordførerindlæg i første omgang. Det er bare besværligt at nå frem til denne situation. Det ville ikke betyde besparelser for de offentlige kasser, hvis det skete. Efter det pointsystem, som forslagsstillerne kommer med, er der blot tale om flytning af en sum penge fra det ene sted til det andet; det nettoresultat, man kommer til for den indsatte, vil i mange situationer i hvert fald ikke være bedre end i øjeblikket.

Jeg takker for hr. Bays bemærkninger om de åbne fængselsinstitutioner. Dermed er det konstateret, at det er fremskridtspartiets politik, at vi udelukkende skal have lukkede fængselsinstitutioner og ikke de åbne fængselsinstitutioner, som de kendes nu. Så kan man jo selv drage sin slutning heraf.

Jeg fik ikke svar på mit spørgsmål i første omgang, hvad der mentes med den seksuelle afsporing, som omtales i bemærkningerne til forslaget.

Jeg må sige, at jeg synes ikke, det er særlig medmenneskeligt, at man vil indføre sultestraf for dem, der ikke vil makke ret. Der er tale om mennesker, der i social og intelligensmæssig henseende meget ofte har været de mest udsatte. Det er fra ganske bestemte befolkningsgrupper, hovedparten af de kriminelle normalt rekrutteres. De har det svært, de får problemer i forbindelse med det miljø, de vokser op i. Det er miljømæssige forandringer, vi skal gennemføre. Sultestraf er menneskeligt nedværdigende for et kultursamfund, og det er nedværdigende for et politisk parti overhovedet at kunne indføre noget sådant i sit program.

Adam Møller (KF):

Jeg synes, man skylder os svar på nogle af de spørgsmål, der blev stillet.

Når jeg spurgte, om det var på fremskridtspartiets vegne eller det kun var på vegne af de fem navngivne ærede medlemmer af dette ting, man fremsatte dette forslag, og når jeg i den forbindelse bemærkede, at der ikke var nogen af fremskridtspartiets jurister, der var medforslagsstillere, så er det ikke, fordi der kræves nogen juridisk kundskab for at fremsætte et forslag, der er på 4 korte linier. Det kan man selvfølgelig godt gøre. Men der står jo forskellige steder i bemærkningerne ting, som ikke harmonerer videre godt med den lovgivning, vi har i øjeblikket. Jeg skal blot nævne, at der f. eks. står:

„Forældre til børn, der begår forbrydelser, må bære det økonomiske ansvar for deres børns handlinger.“

Uden angivelse af nogen alder for de pågældende børn. Det vil altså sige, at kriminelle handlinger, der foretages af unge mennesker — det kan være drab eller andre ting, hvor der kan komme tab af forsørger

[Adam Møller.]

ind i billedet osv. — det skulle forældrene hæfte for. Det er dog vist ikke nogen videre human foranstaltning. Jeg tror ikke, at mange jurister i og for sig vil være enige i, at man skulle foretage de tilbageskridt på kriminalforsorgens område, som der også gives udtryk for i bemærkningerne. Derfor synes jeg, det havde været rimeligt, om forslagsstillerne havde rådført sig blot med deres eget partis jurister, inden de fremsatte dette forslag, således at de kunne have fået nogen vejledning dér. Jeg vil altså gerne have svar på dette spørgsmål.

Jeg vil også gerne bede om at få oplyst — ikke for min egen skyld, for jeg kan jo få det at vide senere, men for offentlighedens skyld — hvorledes man i grunden kommer frem til de 14 points, man arbejder med. Hvad er tanken bag de 14 points? Der må da være en eller anden mening med det; det kan ikke være helt tilfældigt. Det svarede hr. Bay heller ikke på.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg spurgte hr. Bay, hvad man skulle gøre, hvis f. eks. en indsat i Vridsløse statsfængsel ikke havde lyst til at pukke 8 timer for at få kost og logi dér. Hr. Bay svarede mig: så lukker vi for madskålen. Så åbner dette forslag — det havde jeg også en mistanke om — jo for langt hårdere sanktioner, end vi har i dag, og så falder lidt af det menneskelige bort. Det er nemlig ikke så enkelt, som fremskridtspartiet har fremstillet det.

I forbindelse med diskussionen om erstatning bekræftede justitsministeren, at jeg har ret: folk bliver jo opkrævet, hvad de har bedraget for, hvad skade de har forvoldt, men de kan tit ikke betale det, fordi det er små mennesker, der er besiddelsesløse. Det er synd for ofrene, det er rigtigt, men det er jo ikke sådan, at når man har afsønet, så er man fri for erstatning; den falder, hvis man overhovedet kan inddrive den.

Ordføreren for forslagsstillerne (Bay) (FP):

Det er jo svært, når 10 ordførere, der hver har 10 minutter, bruger de 9 til at angribe forslaget og jeg så skal svare dem alle på 10 minutter. Hr. Adam Møller ved, at det ikke kan lade sig gøre.

Jeg skal svare hr. Tastesen, hvad jeg

tænker på med bemærkningen om seksuel afsporing. Hvis man lukker mennesker inde i årevis og fratager dem den naturlige opførelse, så vil der i løbet af ganske kort tid ske en seksuel forandring, en seksuel afsporing. Hvis man giver dem muligheder for at få besøg af kærester eller koner eller mænd eller andre, så er risikoen herfor mindre.

Når hr. Adam Møller spørger, om det er tilfældigt, at ingen af juristerne var med, så kan jeg roligt sige: ja. Jeg havde talt med to af mine kolleger, jeg sidder nærmest ved, om de ville være med til dette forslag, det sagde de ja til, og da forslaget forelå skriftligt, var der to andre, der meldte sig. Men jeg kan godt gøre hr. Adam Møller opmærksom på, at alle er gået ind for forslaget, kun to har næret en lille smule betænkeligheder ved det, og de var ikke jurister.

Endelig bliver der spurgt, hvordan jeg har ramt de 14 points. Jeg indrømmer blankt, at det var ret tilfældigt. Jeg begynder med at vurdere: Hvad mon mad koster? Hvad mon huslejen koster? Hvad mon bevogtningen koster? Jeg kan forstå, at den koster meget, meget mere, end jeg havde tænkt mig, men det behøver da ikke at være rigtigere af den grund. Derefter er jeg kommet til de 14 points ved at sige 5 points til erstatning og 3 til opsparing. Det var et beløb, ved hvilket jeg syntes det balancerede lidt, men jeg har dog aldrig hængt mig i det. Årsagen til, at det ikke er regnet ud i detaljer, og at der ikke er skrevet tykke bøger om det, inden forslaget blev fremsat, er simpelt hen, at det eneste, jeg har bedt om, er, at man nedsætter et udvalg, der skulle arbejde henimod et straffesystem baseret på de principper — uden at behøve at være de 30 år om det, som hr. Tastesen nævnte det havde taget tidligere at få et straffesystem indført. Vi behøver ikke at arbejde så ineffektivt i 1974.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg stiller forslag om, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag,

[Formanden.]

betrakter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Ålborg universitetscenter.

(Lovforslaget (nr. 133) findes i tillæg A. sp. 2441, fremsættelsen i tidenden sp. 3628).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Orla Møller (S):

Ministeren slutter sin fremsættelsestale med nogle bemærkninger om, at regeringen lægger afgørende vægt på, at det nordjyske universitetscenter i Ålborg kommer i gang til september som forudsat. Jeg vil gerne begynde med at sige, at dette hilser socialdemokratiet med meget stor tilfredshed. I 1970 lovede et flertal i dette ting, at vi skulle påbegynde universitetscentret i Ålborg i 1974. Lovforslaget om det er kommet sent, men vi accepterer ministerens forklaring om, hvorfor det er sket. Nu drejer det sig om hurtigst muligt at få forslaget igenem i tinget, og vi er fra socialdemokratiets side parate til en meget hurtig og meget varm velvillig behandling af forslaget.

Vi har fra vort partis side energisk arbejdet på, at der skulle oprettes et universitetscenter i Ålborg. Vi hilser det derfor med meget stor glæde, at vi nu er nået så vidt, at vi kan få dette arbejde kronet med held. Vi har gjort det ud fra to væsentlige forudsætninger. Den første, at vi fandt, at uddannelsesmønsteret i Danmark var dannet på en sådan måde, at der var blevet en skæv fordeling af uddannelsesinstitutionerne i landet. Den anden, at vi føler os overbevist om, at får vi et center af den type, der her er tale om, vil det komme til at betyde en betydelig aflastning for de ældre universiteter — også det, der ligger os nærmest, i Århus.

Jeg kunne i og for sig godt have endt min tale med dette, men der er et par bemærkninger, jeg godt vil have lov at føje til.

For det første tror jeg, det er nødvendigt at betone, at det er en nydannelse, der nu sker med Ålborg universitetscenters oprettelse. Det er noget andet naturligvis end de traditionelle universiteter, men det er også

noget andet end Roskilde universitetscenter. Der er tale om en basisuddannelse af 1 års varighed og en opbygning af en anden karakter end den, man har i Roskilde.

Det er også nødvendigt at få sagt det, som hr. K. Helveg Petersen sagde i debatten i går, at ved dette universitetscenter — som ved universitetscentre i det hele taget, realiseret efter tanken — bliver der også tale om kortere uddannelser af ikke-akademisk karakter. Det er noget meget væsentligt. Jeg kunne derfor godt om dette nye center sige, at her er der tale om en blid revolution både af uddannelsessystemet og også af opbygningen, af strukturen, når det drejer sig om sammenkobling af forskellige institutioner. Ålborg universitetscenter begynder jo på en lang række institutioner, der er der i forvejen, og vi glæder os til at tage imod én mere, som det bliver tilfældet, når landinspektørstudiet flyttes derover.

Der er et par problemer, som jeg bliver nødt til at sige et par ord om. Vi er kede af, at undervisningsministeren ikke har villet lade det arbejde, der var i gang med integration af læreruddannelsen, blive fuldført i Ålborg. Men jeg beder om, at ministeren vil stille sig positivt til, at det arbejde fortsætter. Jeg gør det egentlig med en forventning om at få et positivt tilsagn i dag, fordi ministeren fremhævede to ting ved debatten om Roskilde universitetscenter: at hun var positivt indstillet over for integrationen, men at der var visse målsætninger, der skulle afklares. På begge punkter er jeg hjertens enig med ministeren, men jeg håber på, at det kan lade sig gøre at fortsætte det arbejde, der har været i gang i Ålborg.

Når man nu skal til at tilrettelægge byggerytmen, vil jeg bede om, at den får et afbalanceret forløb, så man ikke kommer ud for alt for kraftige bølger. Jeg er nødt til at komme med en kritisk bemærkning med hensyn til antallet af studerende. Når det efterhånden er blevet barberet ned til 550, så kan man godt få en vis bekymring for, om dette er tilstrækkeligt til at fastholde en rimelig pædagogisk situation, når det drejer sig om udbygning af basisåret.

Jeg skal nøjes med til sidst at sige, at det centrale uddannelsesråd har lagt vægt på, at vi kan løse en lang række problemer ved hjælp af opbygningen af universitetscentre. Vi kan øge smidigheden i selve uddannel-